N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli d. 13 April 1870, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner åsyftande närmare bestämmelser rörande formen för behandlingen af de för häradet gemensamma angelägenheter.

Ifrågavarande motioner, hvilka blifvit till Lag-Utskottets behandling hänvisade, äro väckta inom Andra Kammaren af Herrar *C. F. Appeltofft* (motionen N:o 5) och *O. P. Rylander* (motionen N:o 29).

Med erinran hurusom häradet utgjorde gemensamhet för åtskilliga maktpåliggande angelägenheter, såsom snöskottning, kronobrefbäring, tingshusbyggnad, vägomläggning, broars underhåll m. m., och att det derföre vore af synnerlig vigt att för häradet inrättades en representation, som kunde handhafva dessa angelägenheter, har Herr Appeltofft föreslagit, "att, såsom tillägg i kommunalförfattningen, ett ungefär så lydande stadgande måtte deruti intagas:

Om Häradsnämnd.

I hvarje fögderi skall finnas en häradsnämnd, som det tillhör att handhafva och besluta om häradets eller häradenas inom fögderiet gemensamma angelägenheter, såsom kronobrefbäring, snöskottning, vägomläggning, broars reparation m. m. De härför erforderliga medel eger häradsnämnden fördela på socknarne i enlighet med de för kommunalutskylder stadgade grunder, hvarefter de af kommunalnämnderna uppbäras i sammanhang med öfriga kommunalutskylder och hållas häradsnämnden tillhanda, som dem till vederbörande utbetalar.

Till ledamöter i häradsnämnden utser kommunalstämma två från hvarje socken samt ett lika antal suppleanter. Af dessa sålunda valda ledamöter och suppleanter afgår halfva antalet hvart annat år, som första gången genom lottning bestämmes. Nämnden väljer inom sig ordförande och vice-ordförande. Ordinarie sammanträden hållas tvänne gånger om året, nemligen första helgfria dag i Maj och Oktober, å det inom fögderiet mest centralt belägna tingshus. Extra sammanträde hålles på kallelse af ordföranden, då särskilda förhållanden så fordra. Alla ärenden, som vid dessa sammankomster föredragas, böra förut vara i vederbörande kommunalstämmor förberedda, och skola besluten underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning och stadfästelse. Häradsnämnden skall årligen, i likhet med kommunalnämnd, afgifva redogörelser för om händer hafda medel, hvilka räkenskaper granskas af dertill utsedde revisorer. Socknarne välja i kommunalstämma revisorer jemte suppleanter, till antalet trenne, en inom hvarje socken, i tur socknarne emellan. Af revisionsberättelsen tillställes hvarje kommun ett exemplar.

För öfrigt gäller för häradsnämnd hvad i författningen om kommunalnämnd stadgadt är och på häradsnämnd kan finnas tillämpligt."

Herr Rylander åter, hvilken uttalat den åsigt, att för häradet borde väljas hvartannat år en representation, bestående af 5 högst 7 personer, som egde besluta och taga vård om häradets gemensamma angelägenheter, har för ändamålets vinnande hemställt, "att Riksdagen måtte ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse, hvaruti begäres utarbetande af förslag till häradets representation uti ofvannämnda syfte samt framläggande deraf till nästa Riksdag."

Frågan om inrättande af en kommunalrepresentation för häradet har redan varit föremål för öfverläggning, då förslag till nu gällande kommunalförfattningar för den mindre kommunen, socknen, och den större, läns- eller landstingsområdet, uppgjordes och lagarne derom genom Konungens och Rikets Ständers beslut fastställdes. Behofvet af ifrågavarande inrättning hade således redan då visat sig, ehuru man antog, att saknaden af densamma skulle blifva mindre kännbar, sedan nyssnämnda författningar vunnit tillämpning. Så har emellertid icke inträffat, och icke blott de, som hafva befattning med administrationen inom orterna, utan ock menigheterna sjelfva hafva, på sätt de föreliggande motionerna jemväl utmärka, mången gång erfarit, hurusom en ytterligare länk i kedjan af de kommunala författningarne, eller en särskild häradsrepresentation, är högst behöflig och hurusom saknaden deraf medför stora olägenheter och hinder vid ordnandet af sådana angelägenheter, som röra den mellanliggande kommunen, häradet. Tillfälle gifves visserligen redan nu att höra häradernas innevånare inför Häradsrätten eller Konungens Befallningshafvande, och i de ärenden, der embetsmyndigheten har beslutanderätt, kan detta ofta vara tillfyllestgörande, ehuru det visserligen visat sig att, i anseende till mängden af öfriga vid Häradsrätten

förekommande mål och ärenden, ifrågavarande, för domarens egentliga verksamhet främmande angelägenheter icke alltid derstädes vunnit den fullständiga utredning, som varit önskvärd; men åtskilliga frågor af vigt förekomma, hvilka bero på häradets eget bestämmande och erfordra enhälligt bifall, så vida beslutet skall blifva förbindande för alla dem det rörer. I sådana frågor kan följaktligen en ringa minoritet tillintetgöra verkan af majoritetens mest välgrundade beslut samt hindra verkställigheten deraf eller i vissa fall åtminstone undandraga sig deltagandet i utgifter till sådant, hvaraf minoriteten har lika fördel som de, hvilka underkasta sig skyldigheten att dertill bidraga. Bland många andra frågor af dylik beskaffenhet må här såsom de hufvudsakligaste angifvas: om kronobrefbäringens ordnande enligt Kongl. cirkuläret den 30 November 1849; om uppförande och underhåll af bostad för provincialläkare; om vägdelning och vägarnes underhåll; om förbättring eller omläggning af allmänna vägar o. s. v.

Det välde minoriteten nu kan utöfva vid dessa frågors afgörande, är på intet sätt förenligt med de grundsatser, som i gällande kommunalförfattningar äro antagna och godkända. Inom den mindre kommunen, socknen, kan majoriteten besluta omläggning eller förbättring af en väg, uppförandet af en byggnad eller någon annan inrättning för kommunens gemensamma behof, allt på kommunens gemensamma bekostnad, utan att verkställigheten kan förhindras af minoriteten; men annorlunda är förhållandet inom den större kommunen, häradet; der kan en åtgärd af vida större vigt och inflytande icke vidtagas utan allas bifall.

Äfven i frågor, som äro af synnerlig vigt för den stora allmänheten, kan detta förhållande verka hinderligt. I den mån jernvägar anläggas, uppkommer äfven behof af att sammanbinda dessa med de allmänna farvägarne; och om än författningarne kunna föranleda till åläggande för vederbörande vägbyggnadsskyldige att för detta ändamål upptaga och underhålla ny väg, så möter dock svårighet att vid verkställigheten deraf tillämpa de allmänna grunder, som genom gällande lag, 25 Kap. 8 § Byggninga-balken, äro stadgade, eller att hvarje vägbyggnadsskyldig skall få sitt skifte å vägen. Det skulle naturligtvis för de mera aflägse boende blifva i högsta måtto besvärligt och betungande att underhålla hvar sin del i en dylik väg; och att för hvarje sådant fall låta omdela häradets alla vägar vore lika orimligt som kostsamt. Samma olägenheter inträffa likaledes, då ny väg af annan orsak måste anläggas. Enda lämpliga utvägen är således den, att anläggning och underhåll sker på de väghållningsskyldiges gemensamma bekostnad, samt att de sjelfva få besluta om sättet och vilkoren derför. Men angående ordningen för åvägabringande af ett sådant beslut och vilkoren för dess giltighet saknas för närvarande all bestämmelse.

Dessutom förekomma åtskilliga andra för häradet gemensamma angelägenheter, deri häradsboarne ega eller borde ega beslutanderätt, såsom angående dispositioner och förvaltningen af gemensamma kassor och inkomster, granskningen af räkenskaperna

för dessa samt dermed sammanhang egande åtgärder, utan att likväl nödiga bestämmelser finnas rörande vidden af denna dispositions- och granskningsrätt, eller om och i hvad mån majoritetens åsigt må gälla, med mera dylikt.

På dessa nu anförda skäl har Utskottet ansett en lag i den syftning motionerna antyda vara högst behöflig. Utskottet har dock derjemte funnit, å ena sidan, att det af Herr Appeltofft framställda förslaget är alltför ofullständigt för att kunna såsom författning i ämnet godkännas, samt, å den andra, att det ej vore lämpligt att besvära Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af förslag till denna författning, men att det tillhörde Utskottet att uppgöra sådant förslag.

Då Utskottet nu till Riksdagens pröfning framlägger detta, bör Utskottet ock redogöra för motiverna till deri upptagna hufvudsakliga bestämmelser, dervid Utskottet får förutskicka den erinran, att Utskottet ansett häradsrepresentationens befogenhet icke böra utsträckas längre än behofvet oundgängligen kräfver, helst många sannolikt hysa farhåga derför, att en dylik myndighet genom sina beslut kunde ådraga häradets innevånare mer eller mindre betydliga utgifter och detta tilläfventyrs äfven för sådant, som icke medförde egentlig nytta för hela häradet eller ens för större delen deraf. Utskottet har derföre trott, att det icke borde få ankomma på enskild motionär att väcka förslag, som af häradsrepresentationen skulle behandlas, och att, äfven om sådant förslag göres af någon kommun inom häradet, det borde ankomma på en föregående pröfning af Konungens Befallningshafvande, huruvida ärendet vore af sådan beskaffenhet, att det borde blifva föremål för behandling af häradets representation.

Utskottet, som ansett redan gällande kommunalförfattningar böra i vissa tillämpliga delar ländа till efterföljd i den nu ifrågavarande, har sålunda föreslagit: att ledamöterne i häradets representation, eller häradsfullmäktige, skulle för hvarje kommun inom häradet utses på samma sätt och till lika antal som valmän för landstingsmän; att ordförande och vice-ordförande, som skulle väljas af och inom fullmäktige, borde hafva hufvudsakligen enahanda åligganden som ordförande i kommunalstämma; att då häradsfullmäktige blefve närmast jemförlige med kommunalfullmäktige, samma bestämmelser som för dessa sednare äfven borde gälla i fråga om valbarhet samt rättigheten att afsäga sig uppdraget: att häradsfullmäktige, på sätt jemväl är stadgadt för kommunalfullmäktige, ej finge ärende företaga eller deri besluta, såvida icke mer än halfva antalet af dem vore tillstädes; dock borde, efter Utskottets åsigt, särskild påföljd för förfallolöst uteblifvande drabba häradsfullmäktig endast i det fall, att sammanträdet af sådan anledning måste inställas eller upplösas, då den eller de, som sådant vållade, skulle vara pligtige ersätta den kostnad, som de öfrige finge vidkännas för förnyad inställelse.

Emot förslaget att häradsfullmäktige skola utses på samma sätt som valmän för val till landstingsmän kan visserligen göras den anmärkning, att härigenom skulle sådane medlemmar af kommunen, som icke deltaga i utgifter och besvär, utgående

efter särskilda grunder eller af särskilda beskattningsföremål eller hufvudsakligen af i mantal satt jord, komma att medverka till val af fullmäktige, hvilka egde behandla frågor om utgörande af skyldigheter, hvarifrån de förra voro befriade; men detta gäller redan i fråga om val af kommunalfullmäktige; och om än sådane icke jordegare skulle kunna bestämma valet inom en eller annan kommun, är det föga sannolikt, att de sålunda utsedde fullmäktige komme att ega den röstöfvervigt bland häradets samtlige fullmäktige, att de kunna framtvinga ett beslut, som ledde till andras obehöriga betungande. En annan anmärkning emot sättet för häradsfullmäktiges väljande och deras antal kan likaledes göras, nemligen att detta antal skulle blifva öfverflödigt stort och sålunda hinderligt för ärendenas behandling. Det afgörande skälet för föreslagna bestämmelserna härutinnan har varit, att, med ett ringare antal fullmäktige, och då hvarje kommun måste representeras af minst en fullmäktig, de mindre kommunerna skulle erhålla allt för stort inflytande i jemförelse med de större; och de befarade olägenheterna synas vara i väsendtlig mån undanröjda derigenom, att fullmäktige ega inom sig utse en eller flera personer med uppdrag att ombesörja verkställighet och förvaltning.

I afseende på behandlingen af vissa sådana ärenden, med hvilka häradsfullmäktige komme att taga befattning, äro i gällande författningar särskilda föreskrifter meddelade eller särskild ordning stadgad, hvartill äfven hörer att Häradsrättens yttrande skall inhemtas; men då häradsfullmäktige komme att bilda en mera fast institution, borde de ock blifva mera sjelfständiga i sin verksamhet, hvarföre Häradsrättens åtgärd såsom en mellanlänk emellan kommunen och den förvaltande centralmyndigheten, Konungens Befallningshafvande, lämpligen torde kunna upphöra. Det gifves dock åtskilliga frågor, dem häradsboarne redan nu behandla sjelfständigt, såsom granskning af vissa räkenskaper och disposition af medel; och en lika befogenhet borde följaktligen tillkomma häradsfullmäktige, jemte det att densamma skulle i vissa fall utsträckas. Fullmäktige skulle således ega att mera omedelbart handhafva förvaltningen af häradets medel och tillhörigheter, besluta om bidrag till erforderliga utgifters bestridande, samt ombesörja utförandet af sådana företag, som böra för häradets gemensamma räkning verkställas.

Då ett härad innefattar allenast en kommun, erfordras icke någon särskild institution för behandlingen af sådana ärenden, som uteslutande angå häradet, utan kunna dessa handläggas af kommunalstämma eller kommunalfullmäktige, under iakttagande i tillämpliga delar af de föreskrifter, som för häradsfullmäktige äro meddelade.

Enär det ej sällan inträffar, att frågor förekomma, hvilka röra flera härader eller delar af särskilda härader eller allenast vissa kommuner inom samma härad, hvilket kan blifva händelsen, t. ex. dels i fråga om uppförande eller underhåll af tingshus och fängelse med hvad dertill hörer, dels ock vid frågor om uppförande och underhåll af bostad för provincial- eller distriktsläkare; så har Utskottet äfven för sådana fall föreslagit lämpliga bestämmelser.

Hvad angår debitering och uppbörd af de afgifter, som fullmäktige besluta, så böra fullmäktige allenast bestämma debiteringsgrunden jemte beloppets fördelning på de särskilda kommunerna, men debitering och uppbörd inom dessa verkställes på sätt som för kommunalutskylder är stadgadt, häradsfullmäktige dock obetaget att begagna sig af den i särskilda författningar medgifna förmån att låta vissa afgifter debiteras och uppbäras genom kronans uppbördsmän.

Det har blifvit ifrågaställdt, huruvida lämpligt vore, att häradsrepresentationen utgjorde en mera fast institution med ordinarie sammanträde hvarje år, eller om det icke kunde vara tillfyllestgörande att ledamöterne deri utsåges blott när sådant för tillfället behöfdes, och att åtminstone sammanträden icke höllos på bestämda tider, utan allenast då något särskildt ärende blifvit till fullmäktiges behandling hänskjutet; men sällan lärer väl något år förflyta, då ej någon för häradet gemensam angelägenhet förekommer att behandlas, och det har synts lämpligare att det sker genom personer, hvilka, på förhand utsedde, haft anledning att taga närmare kännedom om de allmänna förhållandena inom häradet eller, såsom man säger, sätta sig in i dessa förhållanden, än att för hvarje särskildt tillfälle välja fullmäktige. Ett ordinarie årligt sammanträde är dessutom behöfligt, på det att dervid må för året väljas en ordförande med behörighet att sammankalla fullmäktige i och för sådana ärenden, hvilka till följd af sin beskaffenhet, utan särskild remiss från Konungens Befallningshafvande, kunna till handläggning förekomma, såsom bestämmande af tid och sätt för redovisningen och förvaltningen af häradets medel och tillhörigheter, val af revisorer, förvaltare och redogörare, der sådane anses erforderlige, o. s. v. Berörda ordinarie sammanträde torde, helst då det hålles på tingsstället under lagtima ting, hvarken blifva särdeles besvärligt för fullmäktige eller medföra någon afsevärd kostnad, enär någon synnerligen lång resa ej kommer i fråga, och åtskilliga bland fullmäktige, oberoende af ifrågavarande uppdrag, torde hafva anledning att infinna sig vid tinget.

Med afseende derå att häradsfullmäktige ej skulle ega att befatta sig med förslag af enskilde motionärer, och då framställning från sockenkommunen ej heller kunde blifva föremål för fullmäktiges behandling förr än Konungens Befallningshafvande derom förordnat, har Utskottet ansett det icke vara nödigt, att de af häradsfullmäktige fattade beslut underställningsvis hänskjutas under offentlig embetsmyndighets pröfning, men deremot lemnat vederbörande öppet att hos Konungens Befallningshafvande söka ändring genom besvär, och detta utan någon så beskaffad begränsning i afseende på grunden för ändringssökandet, som nu gällande kommunalförfattningar innehålla.

I fråga om sättet för fullföljande af talan emot Konungens Befallningshafvandes beslut, torde samma bestämmelser böra gälla, som finnas gifna för denna embetsmyndighets utslag i frågor rörande sockenkommunen; men ett fall kan förekomma,

för hvilket särskild bestämmelse erfordras, nemligen då Konungens Befallningshafvande afslår kommunens begäran om ett ärendes hänskjutande till häradsfullmäktige, och i detta fall lärer den med beslutet missnöjde böra berättigas att öfverklaga detsamma. Har åter en dylik framställning vunnit det afseende, att ärendet hänvisats till behandling af häradsfullmäktige, bör särskild besvärstalan deremot icke tillåtas, helst ett i många fall skadligt hinder och uppehåll i ärendets handläggning såmedelst kunde uppstå. Deremot bör det icke vara något hinder för den med åtgärden missnöjde att, om han finner sig ega fog till klagan emot fullmäktiges tillgörande, i sammanhang dermed äfven besvära sig öfver Konungens Befallningshafvandes omförmälda åtgärd. Finnes, efter den närmare utredning ärendet hos häradsfullmäktige vunnit, att detsamma ej rätteligen tillhört deras handläggning, och att fullmäktige således genom sitt beslut i hufvudsaken öfverskridit sin befogenhet, lärer Konungens Befallningshafvande, eller öfverordnad myndighet ej underlåta att fästa behörigt afseende på besvären.

I öfverensstämmelse härmed får Utskottet vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta en författning, angående häradsfullmäktige, af följande innehåll:

Med upphäfvande af hvad i lag eller särskilda författningar är stadgadt derom, att menigheter eller deras ombud skola i vissa ekonomimål inför Häradsrätt höras, äfvensom angående åliggande för Häradsrätt att i sådana mål afgifva betänkande, stadgas som följer:

§ 1.

För hvarje härad utses fullmäktige, att handhafva och besluta om häradets gemensamma angelägenheter. Dessa häradsfullmäktige väljas årligen af de till häradet hörande kommuner å tid samt på sätt och till antal för hvarje kommun, som i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, § 17, och Kongl. förordningen om landsting af samma dag, § 5, i fråga om valmän för val till landstingsmän stadgas.

Uppgår antalet af fullmäktige efter nämnda grund ej till sex, välje hvarje kommun dubbelt det antal, som eljest bort för kommunen utses.

I afseende på vilkoren för valbarhet till fullmäktig samt rättighet att uppdraget sig afsäga, gälle hvad i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, § 29, om kommunalfullmäktige stadgas.

§ 2.

Häradsfullmäktige tillkommer att handlägga sådana för häradet gemensamma ärenden, som hittills enligt lag eller särskilda författningar skolat af menighet eller

dess ombud inför Häradsrätten behandlas, såsom frågor om ordnandet af kronobrefbäringsskyldigheten, om vägdelningar samt vägarnes underhåll sommar- och vintertiden, om förändring, förbättring eller omläggning af förut befintlig väg eller anläggning af ny väg och densammas underhåll, ombyggnad och underhåll af gemensam bro eller färja, om tingshus- och fängelsebyggnad och sådan byggnads underhåll, äfvensom andra för häradet gemensamma angelägenheter, hvilka af Konungens Befallningshafvande till häradsfullmäktiges behandling öfverlemnas.

Häradsfullmäktige ega ock att, der ej genom lag eller särskild författning är annorlunda förordnadt, handhafva vården och förvaltningen af häradets gemensamma kassor och öfriga tillhörigheter; att anvisa medel till gemensamma utgifter och bestämma de afgifter, som, utöfver för hand varande tillgångar, må vara erforderliga; att förordna om debitering och uppbörd af dessa afgifter, samt att ombesörja utförandet af för häradet gemensamma företag.

§ 3.

Mom. 1. Der härad innefattar allenast en kommun, tillkommer det kommunalstämman eller, der kommunalfullmäktige finnas, dessa att handlägga de ärenden, som eljest tillhöra häradsfullmäktiges behandling och röra endast detta härad, med iakttagande i tillämpliga delar af hvad i fråga om de sistnämnde i denna författning stadgas.

Mom. 2. Rörer ärendet flera härader, eller delar af särskilda härader, eller allenast vissa kommuner inom samma härad, då skall det ärende handläggas af häradsfullmäktige från de kommuner, som hafva i saken del. För härad, som innefattar allenast en kommun, skola fullmäktige i ty fall särskildt utses.

§ 4.

Häradsfullmäktige sammanträda årligen på häradets tingsstad eller annat dertill närbeläget lämpligt ställe å första rättegångsdagen af sommartinget i häradet eller tingslaget, eller, der sommarting icke hålles, å första rättegångsdagen af vintertinget. Till extra sammanträde kallas häradsfullmäktige af Konungens Befallningshafvande, när sådant för handläggning af något till fullmäktiges behandling hörande ärende finnes nödigt.

Vid förenämnda ordinarie sammanträde utse fullmäktige ofördröjligen inom sig ordförande och vice ordförande för en tid af ett år. Intilldess det skett, föres ordet af den till lefnadsåren äldste bland fullmäktige. Vid samma tillfälle skola fullmäktige ock förordna angående tid och sätt för granskning af räkenskaperna öfver häradets medel.

Vid

Vid sammanträde för behandling af ärende, som i § 3 mom. 2 omförmäles, skola fullmäktige inom sig utse särskild ordförande.

§ 5.

Mom. 1. Finner Konungens Befallningshafvande nödigt, att ärende till häradsfullmäktiges afgörande eller utlåtande hänvisa, utfärde derom kungörelse med utsättande, der extra sammanträde eger rum, af tid och ställe för sammanträdet. Sådan kungörelse skall i häradets samtliga kyrkor uppläsas minst fjorton dagar före den till sammanträdet bestämda dag.

Mom. 2. Äskar särskild kommun inom häradet, att ärende må till häradsfullmäktiges behandling hänskjutas, göre derom anmälan hos Konungens Befallningshafvande, som pröfvar, huruvida ärendet är af den beskaffenhet, att det tillhör fullmäktiges handläggning och i sådant fall utfärdar kallelse till sammanträde, på sätt i mom. 1 sägs. Det beslut må ej särskildt öfverklagas. Anser åter Konungens Befallningshafvande anmäldt ärende ej vara af den beskaffenhet, att det må af häradsfullmäktige handläggas, meddele sitt beslut derom, och må mot det beslut klagan föras, på sätt om besvär emot Konungens Befallningshafvandes beslut i 13 § sägs.

§ 6.

Ordförande åligger att ärendena till öfverläggning framställa. Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så affattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagifver derefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befästar detsamma, der omröstning ej begäres, med klubbslag.

Vid omröstning eger hvarje häradsfullmäktig en röst. Omröstning sker öppet. Vid lika röstetal blifver den mening, som ordföranden biträder, fullmäktiges beslut.

Val skall, der så äskas, förrättas med slutna sedlar. Mellan lika röstetal skilje lotten.

§ 7.

Ordföranden skall vid sammanträde föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande ämnet för öfverläggningen och beslutet, jemte skälen dertill. Protokollet skall före sammankomstens afslutande justeras, der så ske kan, men i annat fall inom fjorton dagar derefter. I sednare händelsen skola fullmäktige inom sig utse två eller flera att, jemte ordföranden, sådan justering verkställa. Protokollet undertecknas af ordföranden och minst två ledamöter, som deltagit i justeringen. Af samma protokoll, så vidt det innefattar något fullmäktiges beslut, skall ett utdrag ofördröjligen tillställas hvarje kommun, som beslutet rörer, samt genom ordförandens i komunalstämman försorg befordras till uppläsning i socknekyrkan, på sätt som om kommunalstämmoprotokoll stadgas. På lika sätt skall ock den i 10 § omförmälda fördelningslängd vederbörande menigheter delgifvas.

§ 8.

Häradsfullmäktige må ej ärende företaga eller deri besluta, så vida icke mer än halfva antalet af dem är tillstädes.

Ordförande eller ledamot, som genom sitt uteblifvande vållar, att sammanträde, i anseende till de närvarandes fåtalighet, måste inställas eller upplösas, vare pligtig att ersätta den kostnad, som för de öfriges förnyade inställelse dem drabbar, der han ej visar förfall, som af fullmäktige godkännes. Hafva två eller flere på samma gång gjort sig skyldige till sådan påföljd, då skall ersättningsskyldigheten dem emellan fördelas.

§ 9.

Erfordras uppskof med slutliga behandlingen af något ärende, skola fullmäktige bestämma dag för nytt sammanträde samt ordföranden derom utfärda kungörelse, på sätt som för Konungens Befallningshafvande här ofvan är föreskrifvet.

§ 10.

Mom. 1. Bidrag till de utgifter, som af häradsfullmäktige beslutas, skola utgå efter samma grund, som för kommunalutskylders utgörande är bestämd. Är i lag eller författning särskild grund stadgad för deltagande i utskyld eller besvär, gälle hvad derom förordnadt är.

Mom. 2. Med iakttagande af hvad i föregående mom. är sagdt, skola fullmäktige upprätta fördelningslängd öfver de bidrag, som erfordras, upptagande så väl grunden för fördelningen, som det belopp, hvilket af hvarje särskild kommun bör utgöras i penningar, arbete eller annat, jemte tid och sätt för bidragens utgörande. Af denna längd skall hvarje i utgiften deltagande kommun ett exemplar tillställas; hvarefter vederbörande kommunalnämnd har att ombesörja afgifternas fördelning inom kommunen, äfvensom att, der afgift i penningar skall erläggas, verkställa debitering och uppbörd deraf samt medlen till häradets kassa inleverera.

Mom. 3. Till ledning för den fördelning af gemensamma utskylder, som enligt 2 mom. häradsfullmäktige hafva att uppgöra, ega de att till ordinarie sammanträdet hvarje år från de särskilda kommunerna genom kronobetjeningens föranstaltande undfå utdrag af fyrktalslängden, utvisande sammanräknade fyrktalet för kommunen; börande fullmäktige derjemte för samma ändamål vara försedde med vederbörligen styrkt uppgift å så väl förmedlade som oförmedlade hemmantalet inom hvarje särskild kommun.

Mom. 4. Önska fullmäktige begagna sig af den genom särskilda författningar medgifna rätt, att låta vissa afgifter debiteras och uppbäras genom kronans uppbördsmän, göre derom anmälan hos Konungens Befallningshafvande, som i ämnet förordnar.

§ 11.

På häradsfullmäktige ankommer att inom sig utse en eller flere att ombesörja verkställighet och förvaltning, äfvensom särskilde revisorer för granskning af räkenskaperna öfver häradets medel. Fullmäktige ega ock, om de så nödigt finna, antaga särskild kassaförvaltare och åt lämpliga personer uppdraga verkställigheten af eller tillsynen öfver de arbeten, som skola för häradets gemensamma räkning utföras. Dem tillkommer desslikes att meddela erforderliga föreskrifter angående förvaltningen och redovisningen så i ena som andra afseendet. Arfvode, jemte resekostnadsersättning, till de personer, som sålunda utses, bestämmes af fullmäktige och utgår af häradets kassa.

§ 12.

Den, som med häradsfullmäktiges beslut ej åtnöjes, eger att till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingifva besvär inom 30 dagar efter det beslutet blifvit kungjordt i kyrkan inom den kommun, hvartill klaganden hörer, dagen då kungörandet skedde likväl oräknad; och åligger det klaganden derjemte, att vid besvären foga bevis om dagen, då beslutet kungjordes. Försummar han hvad sålunda är vordet föreskrifvet, hafve förlorat sin talan emot beslutet.

§ 13.

I Konungens Befallningshafvandes utslag må, der icke för vissa frågor annan ordning uttryckligen stadgad är, ändring sökas hos Kongl. Maj:t sednast före klockan tolf å sextionde dagen efter delfåendet, dagen då det skedde likväl oräknad.

Stockholm den 13 April 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr *von Gegerfelt:* "De frågor, hvilka den föreslagna häradsrepresentationen skulle komma att handlägga, äro dels sådana som afse åstadkommande af företag, hvilka för häradet äro gagnande men icke i lag föreskrifna, samt dels sådana som angå vården om gemensamma tillhörigheter och bestämmande af sättet för utgörande af samfälda onera. I förra hänseendet skulle denna representation till en väsendtlig del sammanfalla med landstingens verksamhet och högeligen förlama densamma. De företag, som

af landstingen beslutas, kunna endast undantagsvis komma hela landstingsområdet till godo. Sålunda hafva landstingen i allmänhet ordnat sjukvårdsanstalterna, åstadkommit vägförbättringar m. m. för särskilda delar af området. Billighetskänsla i förening med medlemmarnes omsorg att hvar för sig bevaka sina valmäns intressen hafva härvid haft till följd, att fördelarne af denna verksamhet fallit någorlunda jemnt och på detta sätt blifvit för området i dess helhet gagnande. Om häraderna haft sina särskilda representationer, skulle säkerligen landstingen hafva undandragit sig månget nyttigt företag under förmenande att desamma tillkomme häradet, hvilket åter ansett det böra af landstinget utföras, och någon önskvärd samverkan hade svårligen kommit till stånd. Otvifvelaktigt är ock att dylika företag bättre och lämpligare utföras af den större kommunen, landstingsområdet, än af det mindre, häradet, hvartill kommer att den beskattningsrätt, som blefve oskiljaktig från den representation med förevarande omfattning, säkerligen icke skulle med förtroende välkomnas.

Såvida åter den ifrågaställda institutionen skulle afse sednare kategorien, torde erinras att dithörande ärenden i allmänhet icke äro gemensamma för samma områden eller ens för samma derinom boende personer. Och då hvarje ärende bör behandlas af dem hvilka det angår eller deras ombud, kan icke en gemensam representation för behandling af samtliga ifrågavarande ärenden eller någon större del deraf vara lämplig. Väghållnings- och brefbäringsskyldigheterna utgöras häradsvis men endast af särskilda hemmans och lägenheters innehafvare, hvarföre beslutanderätt derom icke kan rättvisligen häradets öfriga innevånare tillerkännas. Tingslagen bestå på åtskilliga ställen af flera härader, på andra åter af en del af ett härad, och beslut i fråga om tingshusbyggnad med hvad dit hörer kan ej gerna fattas af andra än de inom de särskilda tingslagen byggnadsskyldige, hvilka utgöra blott en del af innevånarne; enahanda är förhållandet med skjutsningsskyldigheten, hvilken för närvarande enligt stadgade grunder skall stationsvis ordnas, och för allmänningar samt gemensamma fiskevatten finnas särskilda författningar om deras vårdande af delegarne, och andra kunna omöjligen anses hafva dermed att skaffa. Föreskrifterna om dessa ärendens behandling böra hädanefter likasom hitintills hafva sin rätta plats i de särskilda, för hvarje ärende gällande författningar, och de ändringar eller tillägg i nämnda föreskrifter, som kunna finnas erforderliga, åstadkommas lämpligare genom deras införande i dessa författningar än genom utfärdande af en för alla gemensam förordning. På dessa skäl anser jag ifrågavarande motion icke böra till någon åtgärd föranleda."

af Herr Friherre *Wrede* och Herr *Bergström*, som förklarat sig instämma med Herr von Gegerfelt.

Herr Grefve *Mörner* har begärt få antecknadt, att han varit förhindrad närvara vid ärendets afgörande inom Utskottet.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS BOKTRYCKERI, 1870.